

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : ปัญหาข้อกฎหมายการบริหารจัดการผู้พันโทษคดียาเสพติดที่มีอาการผิดปกติทางจิต
ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย

ชื่อผู้วิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ ศศิสุวรรณ

ปีการศึกษา : 2569

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาข้อกฎหมายการบริหารจัดการผู้พันโทษคดียาเสพติดที่มีอาการผิดปกติทางจิตในพื้นที่จังหวัดเชียงราย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อกฎหมาย สภาพปัญหา และอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนค้นหาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อป้องกันมิให้ผู้พันโทษกลับมากระทำผิดซ้ำ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่ม จากผู้ปฏิบัติงานและผู้ทรงคุณวุฒิในกระบวนการยุติธรรม และสาธารณสุข ผลการวิจัยพบว่า แม้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 จะเปลี่ยนผ่านสู่แนวคิด “ผู้เสพคือผู้ป่วย” แต่ในทางปฏิบัติยังประสบปัญหา “สุญญากาศทางกฎหมาย” หลังการปล่อยตัวเนื่องจากขาดหน่วยงานเจ้าภาพหลักที่ชัดเจน และการถือครองกฎหมายที่แยกส่วนกันของหน่วยงานต้นสังกัด ส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์ “ประตูปะหลุม” ที่ผู้ป่วยกลับไปเสพซ้ำและกระทำผิดซ้ำจากการขาดยาต่อเนื่องและการตีตราจากสังคม ผู้วิจัยจึงนำเสนอ “เชียงรายโมเดล” ที่มุ่งเน้นการบำบัดโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าภาพหลักบูรณาการร่วมกับ 11 ภาคีเครือข่าย เพื่อขับเคลื่อนการฟื้นฟูสภาพทางสังคมตามมาตรา 118 พร้อมข้อเสนอแนะในการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) เพื่อทลายข้อจำกัดด้านระเบียบงบประมาณ การพัฒนาระบบเตือนภัยล่วงหน้า 30-60 วันก่อนปล่อยตัว การใช้ระบบคัดกรองความรุนแรง และการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะทางแบบ 24 ชั่วโมงเพื่อรองรับเหตุและส่งผลต่อผู้ป่วยอย่างเป็นระบบอย่างไร้รอยต่อ เพื่อสร้างความยั่งยืนในการคืนคนดีสู่สังคมและสวัสดิภาพของชุมชน

คำสำคัญ: ปัญหาข้อกฎหมาย, การบริหารจัดการ, ผู้พันโทษคดียาเสพติด, อาการผิดปกติทางจิต, เชียงราย, กระทำผิดซ้ำ